

HELSE MIDT-NORGE RHF

STYRET

Sak 75/23 Internrevisjonsrapport – Helseforetakenes oppfølging av regional forskningsstrategi 2016 – 2020.

Saksbehandler	Jørgen Midtlyng
Ansvarlig direktør	Liv Stette
Saksmappe	2023/10
Dato for styremøte	21. juni 2023

Forslag til vedtak:

1. Styret tar internrevisjonsrapport om helseforetakenes oppfølging av Strategi for forskning i Helse Midt-Norge 2016 – 2020 til etterretning.
2. Styret er tilfreds med at det er etablert forbedringstiltak for søknads – og oppfølgingsprosessene, men vil likevel samtidig understreke betydningen av at det arbeides systematisk for å styrke den strategiske gjennomføringsevnen på forskningsfeltet i hele foretaksgruppen.
3. Styret ber administrerende direktør i samarbeid med internrevisjonen om å følge opp internrevisjonsrapportenes anbefalinger, med en ny orientering til styret innen utgangen av april 2024.

Stjørdal 14. juni 2023

Liv Stette
Leder for styrets revisjonsutvalg

Nummererte vedlegg som følger saken

1. Revisjonsrapport – Inntektsføring, kostnadsføring og regnskapsføring av forskningsmidler, Deloitte, april 2023
2. Internrevisjonsrapport – Oppsummering av helseforetakenes oppfølging av regional forskningsstrategi 2016-2020

SAKENS HENSIKT

Å legge fram internrevisjonsrapporten om helseforetakenes oppfølging av regional forskningsstrategi 2016-2020 og forslag til vedtak for styret.

HOVEDPUNKTER OG HELHETLIG DRØFTING

Internrevisjonen i Helse Midt-Norge har med bakgrunn i Helse Midt-Norges Revisjonsprogram 2022 – 2023 gjennomført internrevisjon om helseforetakenes oppfølging av Strategi for forskning i Helse Midt-Norge 2016 – 2020 (heretter kalt forskningsstrategien).

Strategi for forskning - Helse Midt-Norge 2016 – 2020 ble behandlet av styret i Helse Midt-Norge RHF i sak 90/2015. Grunnlaget var blant annet klare forventninger fra Helse- og omsorgsdepartementet om en styrket og målrettet satsing. I saksunderlaget ble det blant annet gjort rede for:

- Forskningens betydning for å kunne opprettholde en kunnskapsbasert praksis nå og i fremtiden.
- Strategiens betydning for en målrettet og helhetlig styring av forskningsinnsatsen i regionen, slik at Helse Midt-Norge skal kunne yte befolkningen likeverdige helsetjenester av god kvalitet over tid.

Styret fattet følgende vedtak i sak 90/2015¹:

1. *Styret i Helse Midt-Norge RHF vedtar regional strategi for forskning i Helse Midt-Norge RHF for perioden 2016-2020.*
2. *Styret i Helse Midt-Norge RHF vedtar regional strategi for innovasjon i Helse Midt-Norge RHF for perioden 2016-2020*
3. *Styret ber administrerende direktør om å sørge for det etableres handlingsplaner og KPI'er for de foreslåtte tiltakene i strategiene, og at det prioriteres administrative ressurser til gjennomføring og oppfølging av disse. Styret ber om at det avgis en årlig rapportering på fremdrift, status og måloppnåelse av strategiene for begge områdene.*
4. *Styret ber om at strategidokumentet for innovasjon tydeliggjør implementeringsansvaret.*

Internrevisjonen har lagt til grunn at styrets vedtak er fulgt opp gjennom Styringskrav og rammer 2016 ved blant annet:

- å fastslå at Strategi for forskning i Helse Midt-Norge 2016 – 2020 skal legges til grunn som en overordnet føring i utvikling av tjenestetilbudet, og
- å be helseforetakene om å bidra i arbeidet med handlingsplaner, og
- å melde inn helseforetakenes oppfølging av Helse Midt-Norges strategi for forskning og utvikling som tema for internrevisjon.

¹ Det er vedtakspunktene 1 og 3 som har hatt betydning for dette internrevisjonsprosjektet.

Internrevisjonen har også lagt til grunn at forskningsstrategien 2016 – 2020 har hatt gyldighet og relevans fram til desember 2022 da den ble avløst av Regional utviklingsplan 2023 – 2026 (styresak 137/22). Revisjonen gjennomført ved St. Olavs Hospital HF, Helse Nord-Trøndelag HF og Helse Møre og Romsdal HF og Helse Midt-Norge RHF.

Faktiske opplysninger

Internrevisjonen undersøkt hvordan helseforetakene har fulgt opp eiers krav, herunder forvaltningen av forskningsmidlene og de overordnede føringene i den regionale forskningsstrategien. Det er lagt spesiell vekt på å undersøke om helseforetakene har etablert ordninger for internkontroll som kan understøtte toppledelsenes og styrenes styring på området. Hovedmålet med revisjonen har vært å undersøke om helseforetakene har iverksatt hensiktsmessige tiltak for å oppfylle kravene gitt i styrets vedtak i sak 90/15.

Det er utgitt revisjonsrapporter for hvert av de heleide foretakene, samt egen rapport til Helse Midt-Norge RHF når det gjelder organiseringen og sekretariatsfunksjonen for Samarbeidsorganet.

Alle rapportene bygger på en tredjepartsrapport utgitt av Deloitte (vedlegg 1). Denne rapporten sammen med en oppsummeringsrapport (vedlegg 2) legges fram for RHF-styrets behandling. Oppsummeringsrapporten omfatter anbefalingene som internrevisjonen har gitt for virksomhetsstyringen i de enkelte foretakene, men ikke den detaljerte begrunnelsen bak hver anbefaling. Detaljgraden i helseforetakenes rapporter er relativ høy og innrettet mot hvert enkelt helseforetaks oppfølgingen innenfor eget ansvarsområde. Alle rapportene ble forelagt revisjonsutvalgets behandling av saken den 24. april 2023 (RU-sak 09/2023).

Grunnlag for vedtak

Internrevisjonen har påvist betydelige svakheter i helseforetakenes oppfølging av den regionale forskningsstrategien. Etter internrevisjonens vurdering foreligger det risiko for svekket strategisk gjennomføringsevne på forskningsfeltet, med relatert risiko for at Helse Midt-Norge ikke imøtekommer forventningene fra Helse- og omsorgsdepartementet om en styrket og målrettet satsing på forskningsområdet.

Internrevisjonen har fremhevet følgende punkter som grunnlag for vedtak:

1. Krav om 3 prosent økning i forskningsbudsjett

Forskningsstrategien fastslår at Helse Midt-Norge RHF og helseforetakene hver for seg skal øke forskningsbudsjettene med 3 prosent årlig realvekst fra 2015. Internrevisjonen vurderer at hverken regionalt helseforetak eller helseforetakene har økt sitt forskningsbudsjett i samsvar med dette kravet. Samtidig er det påvist at helseforetakene ikke har klart å forbruke de tilgjengelige øremerkede (kap. 732, post 78) midlene til forskning, og at betydelige beløp står ubrukt i balansen. Det er derfor gitt anbefaling rettet mot det regionale helseforetak om å gjøre konkrete vurderinger av størrelsen på fremtidige tildelinger basert på kap 732, post 74.

2. Inntektsføring, kostnadsføring og rapportering av forskningsmidler

Bokføringsloven §4 stiller grunnleggende bokføringsprinsipper til regnskapspliktige. Det er avdekket betydelige mangler og svakheter i inntektsføring, kostnadsføring og rapportering, og internrevisjonen kan ikke bekrefte at opplysninger som fremkommer i avlagte rapporter om forskningsmidler fra helseforetakene er fullstendige og nøyaktige. Følgelig er det heller ikke enkelt å føre internkontroll med at forskningsmidler utelukkende er brukt til forskningsformål. Internrevisjonen har gitt anbefaling om at det utarbeides tydelige retningslinjer for regnskapsføring og rapportering av forskningsmidler.

3. Etablering og evaluering av handlingsplan

Styret i Helse Midt-Norge RHF vedtok i sak 90/2015 (vedtakspunkt 3) at det blant annet skal etableres handlingsplaner for de foreslåtte tiltakene i forskningsstrategien. Internrevisjonen kan fastslå at Helse Møre- og Romsdal HF og Helse Nord-Trøndelag HF har etablert handlingsplaner, men at planene ikke er systematisk evaluert. St. Olavs hospital HF og Helse Midt-Norge RHF har ikke etablert handlingsplan. Internrevisjonen vil understreke betydningen av å arbeide systematisk for å oversette strategiske prioriteringer til tiltak, slik at konkretiserte tiltak kan organiseres og følges opp gjennom handlingsplaner. Internrevisjonen anbefaler eier (RHF) om å sørge for og å påse at det systematiske arbeidet med å etablere, gjennomføre og evaluere konkretiserte handlingsplaner gjennomføres.

4. Etablering av hensiktsmessige søknads – og oppfølgingsprosesser

Det er avdekket flere svakheter ved internkontrollen for søknads- og oppfølgingsprosessene. Svakheterne medfører risiko for at forskningsmidler ikke i tilstrekkelig grad tildeles prosjekter i tråd med de regionale satsingsområder, risiko for mangelfull oppfølging av faglig fremdrift i prosjekter, risiko for uberettigete tildelinger (krysssubsidiering), og risiko for tap av inntekter i forbindelse med feil adressering i publikasjoner. Internrevisjonen er informert om at helseforetakene nå jobber med å forbedre internkontrollen på disse områdene, og legger til grunn at disse forbedringene vil svare de konkrete anbefalingene som er gitt.

Det har gått lang tid fra styret i 2015 fattet vedtak om å etablere handlingsplan. Internrevisjonen er kjent med prosessene for å gjennomgå den strategiske planstrukturen, med tiltak som naturlig vil inngå i en handlingsplan. Og videre at det er planlagt etablering av en handlingsplan basert på ny regional utviklingsplan. Internrevisjonen vurderer i lys av dette at området er mer modent, og foreslår at revisjonsarbeidet kan følges opp innen utgangen av april 2024.

ANBEFALING

Med grunnlag i hovedpunktene og drøftingen ovenfor har revisjonsutvalget kommet fram til vedtaksforslaget som er gjengitt innledningsvis i saksframlegget.